

Yii daa sidaa ?

Yih daa sidaa ?

Qu'est-ce que le SIDA ?

Texte

Adapté de « Qu'est-ce que le SIDA ? »

avec autorisation du

« Comité de lutte contre le SIDA »

Hôpital de Metet, B.P. 5, Mbalmayo

Cameroun

SIL

BP 2075

18524 Dakar

Sénégal

Qu'est-ce que le SIDA ?

Lecture simple
En langue ndút

Sénégal
Afrique de l'Ouest

Deuxième Édition
2012

Illustrations
MBANJI Bawe Ernest - Reproduites avec autorisation

© SIL Sénégal 2012

1. Yih daa sidaa ?

Sidaa jérí kara' karoo. Koy jéré në koma' ri ra hínú:(vih), daa ri na yah iña na haa'uu a koyi jérrë na haalu faan ow ra.

2. Koy jéré haala' faan ow díh ?

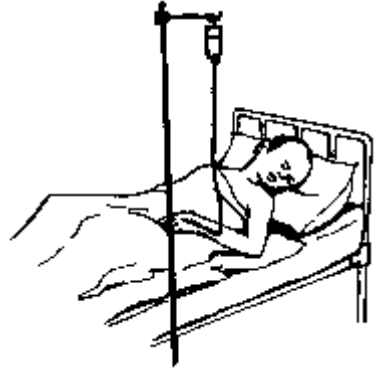
Yin éeyë mín ríi Koma':

1. Fanaanta' ow ana:

Fanoh a bëy lahte sidaa na koma' ri.

‘Bëy lahte sidaa mín ríi kaɗ bëy lahay ri biti wa fanaanta' te wa ganaayuuy. Wuti henay sidaa raa sah, lahte jérrí mín kara' di fanaanta'; mani i sëepís a i jér kay.

2. Sidaa na ñee' ñif: ñif mi lahte koy sidaa na koma' ri, kúuc, píkíir, lañset, gaad, na komuu sidaa biti koy jéré ñaak na.

3. Yaay na kad' koohi sidaa biti di hen loo a biti di yaati bésíil.

3. Sidaa hom teekira' díh ?

Ow mínéh ríi yúhsë' faan ow ndah di na aya' ayadfi maduy. Tíindë'yí yeh mit tësďëe nuf:

- Misigi loyi hukke céhín.
- Yooyi misikke.
- Núgíi faani maañce.
- Yoob mok.

Tíindë'yë maañ raa, doktoora mín naha' saami koy jéré di ñif ma.

4. Haali koy jéré a kéendë'í rí.

Haali koy jéré a kéendë'í rí mín lah céhín peeye níi kíil sabboo. Homi koy jéré faan ow kaa'eeh dí tíl kotti, te ñif mi yérú rée koy jéré mín nēe deefu.

Wuti tíindë'yë oluy faana raa kaa'eeh dí hen koofeel ki bëewë níi luka' bëe bani na fa-naantuu ra.

5. Koy jérí sidaa ay hofruu díh ?

Níi a deh, ñakkii kaa' ow lah sidaa a kilki mín ríi pay' oluy doom. Lahte kilikki ëylë' tílëdí koy jéré ëylëe te na pay'eh ri, ndaa cadum fa daa bít.

Cagaaya wad' na ra, daa hofid' di iñi yeh:

--Yaal teem belebi na, beleb teem yaali na.

- Yaala mbaa belaa, bëy lah na koy jéré béeb bekaan kawas toñeh ri ay kare bëy yínëe.

Lah yen mooytuun píkíirëh, ñaasoh, lecoh, tawoh a nenoh, gúlëh nuf a mani yah a yii mín kúrëelëh koy jéré. Bi yah naa pagu, paguun a yin has, mbaa yaa pëkínún mínít sabay ana.

6. Haalsaanta'i bëewë lahu sidaa a bëewée lahu ri ra taheh wa karaanta'.

Íníh bok jëerëe.

Wodaanta' neh.

Íníh bok loon.

Pay bëy lahte

sidaa neh.

Doɓ buk neh.

Ona' ñif neh.

Bok búuɓ neh.

Bok tical neh.

Bok boohaa neh.

7. Ati ow mín yúhsë' bëy lahte sidaa ?

Ëe'ëe', ow mính ríi yúhsë'.

Yii dala'te i céhín níi i kíil, koy jéré mín hom faan ow te bëe yéeh baaha, te ii lah tínndë'; tígí daaha, dí mín ríi kara' habaa biti dí wëhíd.

8. Bëyée karu ra ay héné díh ?

Bëy fu yúhté biti fu lahte ri, lah tíibée fa-naanta', fu mínéh ríi tíibëh rëe, lah saame ka-was.

Bëy na hómú ona' ñif, fu yúh biti fu lahte ri raa, kah yedde ona'a.

Beli lahte sidaa waddee mohtoh hen loo ndém dí mín rí; yee tah ra: Këkëyí tíméerrí límú në béeb, sabay iippa ay húlée sidaa.

9. Yen wadfi homuun d'ih a bëy lahte sidaa?

Kana hegoh bëy lahte sidaa.

Yen homuun a wa ti dee húmú homuu yeni wa merees ra nen, haalsaanta'i yeni wa taheh wa kad yen.

ʼBëy y'ah waa fanoh bekaan kawas.

Kana ënëentíi ñif a wa, mbaa bok péerngú, píkíir mbaa lañset a mani wa.

ʼBëewée lahu sidaa ra, yen yeeluun wa biti wa koy yaayyi yen, yen banun waa yedda' a súfúñ fí wë.

Wa fahuute biti yen leboh wa.

10. Yen ay page yih ní yen cëgíd hasla'i misi-gi jérí sidaa filiḅ ëldúnëe?

- Yen yúunún tunjka di yii yuloh faan yaal a faan beleḅ.
- Te yen a faanni yen, yen yúhún biti: Yaal waddi teya belebi na, beleḅ teem yaali na.

